

Stanowisko
Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej
z dnia 9 sierpnia 2016 r.

w sprawie projektu ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności
oraz ustawy przepisy wprowadzające ustawę o Państwowej Inspekcji
Bezpieczeństwa Żywności, których wnioskodawcą
jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Krajowa Rada podtrzymuje negatywną ocenę proponowanych rozwiązań wyrażoną w Stanowisku Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej z dnia 14 czerwca 2016 r. w sprawie założeń do projektu ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności przedstawionych przez Zespół do spraw reformy instytucjonalnej systemu bezpieczeństwa żywności. Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna pragnie jeszcze raz podkreślić, iż ocena funkcjonującego w Polsce systemu urzędowych kontroli żywności, w tym działań podejmowanych przez Inspekcję Weterynaryjną, jest jednoznacznie pozytywna zarówno w oczach gremiów krajowych jak i zagranicznych, a proponowana reforma nie tylko nie przyczyni się do poprawy poziomu jakości i bezpieczeństwa polskiej żywności, ale wręcz negatywnie odbije się na krajowych producentach żywności i będzie stanowić pożywkę dla działań deprecjonujących polską żywność podejmowanych przez konkurentów działających w Unii Europejskiej.

- A. Przechodząc na grunt prawny, o negatywnej opinii w głównej mierze zdecydowała niezgodność ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności oraz ustawy przepisy wprowadzające ustawę o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" (Dz. U. z 2016 r. poz. 283), gdyż naruszają zapisy § 1 rozdziału 1 Działu I załącznika do powyższego rozporządzenia w brzmieniu:

§ 1.

1. Podjęcie decyzji o przygotowaniu projektu ustawy poprzedza się w szczególności:

- 1) wyznaczeniem i opisaniem stanu stosunków społecznych w dziedzinie wymagającej interwencji organów władzy publicznej oraz wskazaniem pożądanych kierunków ich zmiany;
- 2) analizą aktualnego stanu prawnego, z uwzględnieniem prawa Unii Europejskiej, umów międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, w tym umów z zakresu ochrony praw człowieka, oraz prawodawstwa organizacji i organów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest członkiem;

3) *ustaleniem możliwości podjęcia środków interwencji organów władzy publicznej, alternatywnych w stosunku do uchwalenia ustawy;*

4) *określeniem przewidywanych skutków społecznych, gospodarczych, organizacyjnych, prawnych i finansowych każdego z rozważanych rozwiązań;*

5) *zasięgnięciem opinii podmiotów objętych zakresem interwencji organów władzy publicznej.*

2. *W przypadku podjęcia decyzji o przygotowaniu projektu ustawy, jeżeli projekt ten nie jest opracowywany na podstawie założeń, należy w szczególności:*

1) *ustalić skutki dotychczasowych uregulowań prawnych obowiązujących w danej dziedzinie;*

2) *określić cele, jakie zamierza się osiągnąć przez uchwalenie ustawy;*

3) *ustalić rozwiązania prawne alternatywne, które mogą skutecznie służyć osiągnięciu założonych celów;*

4) *sformułować prognozy podstawowych i ubocznych skutków zamierzonych rozwiązań prawnych alternatywnych, w tym wpływu tych rozwiązań na system prawa;*

5) *określić skutki finansowe poszczególnych rozwiązań prawnych alternatywnych oraz ustalić źródła ich pokrycia;*

6) *dokonać wyboru optymalnego w danych warunkach rozwiązania prawnego.*

Analizując powyższe zapisy rozporządzenia, należy podnieść, iż wszystkie kardynalne warunki wstępne przygotowania projektów ustaw zostały naruszone, z czego na rozwinięcie zasługują rozwiązania ujęte w tych projektach, kwestionujące umowy międzynarodowe i traktaty zawarte przez Polskę, w tym Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, umowy z OIE, WTO, FAO i WHO, jak również brak rzetelnej Oceny Skutków Regulacji, w tym oceny skutków społecznych, gospodarczych, organizacyjnych, prawnych i finansowych proponowanego rozwiązania. Projektodawca nie poddał analizie zakresu koniecznych przekształceń własnościowych w zakresie gospodarki nieruchomościami, które będą docelowo siedzibą nowopowstającej instytucji w każdym powiecie w Polsce. W tym miejscu należy wyrazić wątpliwość, czy infrastruktura będąca w posiadaniu obecnych inspekcji będzie wystarczająca do zapewnienia potrzeb lokalowych nowej służby. Nie jest bowiem wiadomym, w ilu powiatach i w jakiej kwocie niezbędnym będzie zaangażowanie środków budżetowych na zakup/wynajem siedziby dla nowej inspekcji. W sposób równie niewystarczający została przeprowadzona analiza skutków społecznych w odniesieniu do osób, które w wyniku połączenia służb stracą pracę. Brak jest bowiem analizy, jakie z tego tytułu zobowiązania finansowe będą realnie udziałem skarbu państwa, zważywszy na okresy ochronne, prawa nabyte, osoby na zwolnieniach lekarskich i inne kwestie związane ze zwalnianymi pracownikami.

B. Projekty ustaw są niezgodne z *Terrestrial Animal Health Code* OIE. Normy kodeksu

zostały formalnie przyjęte po nowelizacji przez Światowe Zgromadzenie Delegatów OIE, które jest najwyższym organem decyzyjnym organizacji, na 84 Sesji Generalnej w maju 2016 r. Podkreślić należy, iż Polska jest członkiem OIE. Światowa Organizacja Handlu (WTO) w ramach Porozumienia SPS formalnie uznaje rolę OIE jako międzynarodowej organizacji standaryzującej kwestie bezpieczeństwa zdrowia zwierząt, chorób odzwierzęcych, pasz oraz przede wszystkim żywności. Zgodnie z Porozumieniem SPS, członkowie WTO mają obowiązek dostosować swoje wymagania do zaleceń zawartych w odpowiednich normach OIE. **Kodeks jest kluczowym elementem ram prawnych dla handlu międzynarodowego w ramach WTO. Pomijając i kwestionując w zapisach projektów ustaw normy prawne, nomenklaturę (weterynaria) i rozwiązania organizacyjne uznawane w całym świecie, Polska naraża się na gigantyczne straty związane z uniemożliwieniem swobodnej wymiany handlowej zwierząt, pasz i żywności.**

Niezrozumiałym dla Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej jest tworzenie w oparciu o legislację weterynaryjną w rozumieniu Kodeksu OIE, polskiej szużby weterynaryjnej w rozumieniu OIE, bez właściwych organów weterynaryjnych w rozumieniu standardów OIE, WHO, FAO i WTO, które są uznawane przez cały cywilizowany świat. Pominiecie obowiązku, wynikającego z międzynarodowych zobowiązań, nadania niezbędnych kompetencji lekarzom weterynarii wykonującym funkcje właściwego organu weterynaryjnego godzi w strategiczne interesy kraju i może być interpretowane jako chęć deprecjacji polskiej żywności i statusu zdrowotnego polskich zwierząt na arenie międzynarodowej, gdyż może to być przyczynkiem do kwestionowania pod względem organizacyjnym i kompetencyjnym polskich szużb weterynaryjnych. Reasumując, należy podać w wątpliwość celowość działań projektodawcy ustaw, w których próbuje się tworzyć polskie szużby weterynaryjne w oparciu o prawo weterynaryjne z pominięciem kwalifikacji i roli lekarzy weterynarii. Odnosząc się do konkretnych zapisów Kodeksu OIE należy wskazać:

- W dziale słownik Kodeksu wskazano:

Właściwy organ oznacza Organ weterynaryjny (...) administracji rządowej Państwa członkowskiego odpowiedzialny za sprawy i właściwy w sprawach zapewnienia lub nadzorowania wdrożenia środków zapewniających zdrowie i dobrostan zwierząt, międzynarodowych certyfikatów weterynaryjnych oraz innych norm i zaleceń zawartych w Kodeksie zdrowia zwierząt lądowych oraz Kodeksie zdrowia zwierząt morskich OIE na całości terytorium.

Organ weterynaryjny oznacza Urząd administracji publicznej Państwa członkowskiego, w skład którego wchodzi lekarze weterynarii oraz członkowie innych zawodów lub zawodów pomocniczych, odpowiedzialni za sprawy i właściwi w sprawach zapewnienia lub nadzorowania wdrożenia środków zapewniających zdrowie i dobrostan zwierząt, międzynarodowych certyfikatów weterynaryjnych oraz innych norm i zaleceń zawartych w Kodeksie (...) na całości terytorium

Prawodawstwo weterynaryjne oznacza przepisy ustawowe, wykonawcze i wszystkie związane z nimi instrumenty prawne, które odnoszą się do dziedziny weterynarii.

Służby weterynaryjne oznaczają organy administracji publicznej i organizacje pozarządowe stosujące środki zapewniające zdrowie i dobrostan zwierząt oraz inne normy i zalecenia zawarte w Kodeksie zdrowia zwierząt lądowych i Kodeksie zdrowia zwierząt morskich OIE na (ich) terytorium. *Służby weterynaryjne podlegają całościowej kontroli i wytycznym Organu weterynaryjnego*. Organizacje z sektora weterynaryjnego, lekarze weterynarii, pomocnicze zawody weterynaryjne lub osoby wyspecjalizowane w zakresie zdrowia zwierząt morskich są normalnie akredytowane lub zatwierdzone do pełnienia powierzonych im funkcji przez Organ weterynaryjny.

statutowy organ weterynaryjny oznacza autonomiczny organ regulacyjny dla lekarzy weterynarii (...) – w wypadku Polski Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna.

Podsumowując powyższe cytaty należy wskazać, iż omawiane projekty ustaw ignorują właściwą nomenklaturę oraz nie uwzględniają powyższych imperatywów szczebla światowego w zakresie określenia nazw i kwalifikacji organów i służb weterynaryjnych

- W rozdziale 3.1. **Służby Weterynaryjne** wskazano:

Jakość działania Służb weterynaryjnych zależy od szeregu czynników, wśród których wymienić należy podstawowe zasady o charakterze etycznym, organizacyjnym, ustawodawczym, regulacyjnym i technicznym. Służby weterynaryjne będą przestrzegać tych podstawowych zasad niezależnie od sytuacji politycznej, gospodarczej lub społecznej w swoim kraju.

Przestrzeganie podstawowych zasad przez Służby weterynaryjne Państwa członkowskiego jest ważne ze względu na zbudowanie i utrzymywanie zaufania ze strony Służb weterynaryjnych innych Państw członkowskich do wydawanych przez nie międzynarodowych certyfikatów weterynaryjnych.

Takie same podstawowe zasady powinny być stosowane w państwach, w których odpowiedzialność za zapewnienie lub zastosowanie określonych środków zapewniających zdrowie lub dobrostan zwierząt bądź wystawianie międzynarodowych certyfikatów weterynaryjnych leżą w gestii organizacji innej niż Służby weterynaryjne bądź organu lub agencji działającego w imieniu Służb weterynaryjnych. Służby weterynaryjne pozostają we wszystkich przypadkach odpowiedzialne za stosowanie tych zasad.

Uwzględniając powyższe zapisy, zasadną wydaje się być teza, iż w projektach omawianych ustaw podjęta została próba zniszczenia zaufania dla polskich produktów budowanego przez polskie służby weterynaryjne przez ostatnie 90 lat poprzez odebranie nowej instytucji przymiotu służby weterynaryjnej.

Podstawowe zasady jakości służb weterynaryjnych, o której mowa powyżej, omówione zostały w Art. 3.1.2:

Służby weterynaryjne będą, celem zapewnienia jakości ich działań, przestrzegać następujących zasad:

1. Profesjonalna ocena sytuacji

Personel Służb weterynaryjnych powinien posiadać stosowne kwalifikacje, wiedzę naukową i doświadczenie zapewniające kompetencje do podejmowania decyzji zawodowych w sposób niezawodny.

2. Niezależność

Należy zadbać o to, aby personel Służb weterynaryjnych był wolny od nacisków biznesowych, finansowych, hierarchicznych, politycznych lub innych, jeśli mogą one wpłynąć na jego osąd lub decyzje.

3. Bezstronność

Służby weterynaryjne powinny zachować bezstronność. W szczególności wszystkie podmioty, na które ma wpływ działanie Służb, mają prawo oczekiwać świadczenia im usług na zasadnych i pozbawionych dyskryminacji warunkach.

4. Uczciwość

Służby weterynaryjne powinny zagwarantować stały poziom uczciwości w działaniach każdego członka personelu. Należy wykrywać i eliminować wszystkie przypadki oszustwa, korupcji lub fałszerstwa.

5. Obiektywizm

Służby weterynaryjne powinny przez cały czas działać w sposób obiektywny, przejrzysty i pozbawiony dyskryminacji.

6. Ustawodawstwo weterynaryjne

Ustawodawstwo weterynaryjne jest przesłanką wspierającą prawidłowy ład i zapewniającą ramy wszystkich najważniejszych czynności wykonywanych przez Służby weterynaryjne. Ustawodawstwo powinno być odpowiednio elastyczne, aby umożliwić stosowanie równoważnych osądów i skuteczne reagowanie na zmiany sytuacji. W szczególności powinno ono określać i dokumentować odpowiedzialność i strukturę organizacji zajmującej się systemem identyfikacji zwierząt, kontrolą ich przemieszczania się, systemami zgłaszania i kontroli chorób zwierząt, nadzorem epidemiologicznym i przekazywaniem informacji epidemiologicznej. Służby weterynaryjne powinny wykazać podobne kompetencje, jeśli zajmują się czynnościami weterynaryjnymi mającymi wpływ na zdrowie publiczne.

7. Ogólna organizacja służb

Służby weterynaryjne powinny być w stanie wykazać poprzez odpowiednie ustawodawstwo, wystarczające zasoby finansowe i skuteczną organizację, że są w stanie przewidywać wymagania związane z ustaleniem i stosowaniem środków zapewniających zdrowie i dobrostan zwierząt oraz czynnościami wydawania międzynarodowych certyfikatów weterynaryjnych, a także kontrolować te wymagania i czynności. Służby weterynaryjne powinny dysponować skutecznymi systemami nadzorowania chorób zwierząt i notyfikowania problemów związanych z tymi chorobami w momencie pojawienia się problemów, zgodnie z Kodeksem zdrowia zwierząt lądowych. Należy również wykazać objęcie nadzorem populacji zwierząt. Służby powinny przez cały czas dążyć do doskonalenia osiągniętych rezultatów w zakresie systemów informacji o zdrowiu zwierząt i kontroli chorób zwierząt. Służby weterynaryjne powinny zdefiniować i udokumentować obowiązki i strukturę (w szczególności podległość służbową) organizacji odpowiedzialnej za wydawanie międzynarodowych certyfikatów weterynaryjnych. Należy przedstawić opis każdego stanowiska w Służbach weterynaryjnych, które wywiera wpływ na jakość ich działań. W opisach stanowisk należy podać wymagania dotyczące wykształcenia, szkoleń, wiedzy technicznej i doświadczenia.

8. Zasady jakości

Służby weterynaryjne powinny zdefiniować i udokumentować zasady, cele i zobowiązania dotyczące jakości oraz zapewnić, że odnośne zasady są rozumiane, wdrażane i utrzymywane na wszystkich szczeblach organizacyjnych. Jeśli pozwalają na to warunki, Służby weterynaryjne mogą wdrożyć system jakości odpowiadający obszarom ich działań i właściwy dla rodzaju, zakresu i ilości zadań, które muszą wykonać. W zaleceniach dotyczących jakości i oceny Służb weterynaryjnych zaproponowano odpowiedni system odniesień, który należy wykorzystać w przypadku gdy Państwo członkowskie podejmie decyzję o przyjęciu określonego systemu jakości.

9. Procedury i normy

Służby weterynaryjne powinny opracować i udokumentować odpowiednie procedury i normy dla wszystkich dostawców stosownych działań oraz powiązanych z nimi obiektów. Powyższe procedury i normy mogą na przykład dotyczyć:

- programowania działań i zarządzania nimi, w tym działań związanych z międzynarodowymi certyfikatami weterynaryjnymi;*
- prewencji, kontroli i notyfikacji w zakresie ognisk choroby;*
- analizy ryzyka, nadzoru epidemiologicznego i wyznaczania stref;*
- gotowości awaryjnej na wystąpienie chorób mogących wpłynąć na zdrowie i dobrostan zwierząt;*
- metod kontroli i pobierania próbek;*

- badań diagnostycznych chorób zwierząt;
- przygotowywania, produkcji, rejestracji i kontroli produktów biologicznych wykorzystywanych w diagnostyce lub profilaktyce chorób;
- kontroli granicznych i przepisów importowych;
- dezynfekcji i dezynsekcji;
- metod, których celem jest zniszczenie, jeśli jest to odpowiednie, patogenów w produktach pochodzenia zwierzęcego.

W zakresie, w jakim OIE przyjęła w określonych kwestiach pewne normy, Służby weterynaryjne powinny przestrzegać tych norm przy stosowaniu środków zapewniających zdrowie zwierząt i wydawaniu międzynarodowych certyfikatów weterynaryjnych.

10. Informacje, skargi i odwołania

Organ weterynaryjny powinien podejmować próby odpowiadania na zasadne wnioski Służb weterynaryjnych innych Państw członkowskich lub innych organów, w szczególności zapewniających terminowe załatwienie wpływających próśb o informacje, skargi i odwołania. Należy prowadzić rejestr wszystkich skarg i odwołań oraz stosownych działań podjętych przez Służby weterynaryjne.

11. Dokumentacja

Służby weterynaryjne powinny dysponować niezawodnym i aktualnym systemem dokumentacji dostosowanych do ich działań.

12. Samoocena

Służby weterynaryjne powinny dokonywać okresowej samooceny, szczególnie poprzez dokumentowanie celów osiągniętych i zakładanych oraz wykazywanie skuteczności działań jednostek organizacyjnych oraz wystarczalności zasobów. Procedura wykonywanej dobrowolnie oceny Służb weterynaryjnych przez ekspertów OIE znajduje się w art. 3.1.5.

13. Komunikacja

Służby weterynaryjne powinny dysponować skutecznymi systemami komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej, obejmującymi personel administracyjny i techniczny oraz podmioty, na które mają wpływ ich działania.

14. Zasoby ludzkie i finansowe

Właściwe organy powinny zapewnić udostępnienie wystarczających zasobów umożliwiających skuteczne wdrożenie powyższych czynności.

Oczywistym wobec powyższego jest, iż omawiane projekty ustaw nie zapewniają spełnienia

wymagań jakościowych, jakie stawiane są przez OIE służbom weterynaryjnym, w tym w szczególności w zakresie organizacji urzędu jak i wymagań stawianych dla poszczególnych stanowisk w zakresie wykształcenia, szkoleń, wiedzy technicznej i doświadczenia. Z tych względów projekty ustaw należy uznać za niezgodne ze standardami światowymi.

- Rozdział 3.4 Legislacja weterynaryjna stanowi, że, iż: *Prawodawstwo weterynaryjne powinno, jako minimum, stanowić podstawę dla właściwych organów w celu realizacji swoich (międzynarodowych) zobowiązań zgodnie z definicją zawartą w Kodeksie odpowiednimi zaleceniami Komisji Codex Alimentarius (Kodeksu Żywnościowego). Ponadto, istnieje obowiązek dla Członków Światowej Organizacji Handlu (WTO) wynikający z Porozumienia (Porozumienie SPS) do powiadomienia WTO o zmianach w przyjętych środkach sanitarnych, w tym zmianach w przepisach prawa, które mają wpływ na handel. Do celów opisanych w Kodeksie, ustawodawstwo weterynaryjne obejmuje wszystkie instrumenty prawne niezbędne do sprawowania rządów w dziedzinie weterynarii. Celem tego rozdziału jest zapewnienie wsparcia i pomocy krajom członkowskim przy formułowaniu lub modernizacji ustawodawstwa weterynaryjnego, tak aby zapewnić zgodność prawodawstwa z normami OIE, a tym samym zapewnić dobre zarządzania całym obszarem związanym z kwestiami weterynaryjnymi.*

Z definicji tego rozdziału wynika, że *kwestie weterynaryjne to wszelkie działania, które są bezpośrednio lub pośrednio związane ze zwierzętami, produktami pochodzącymi od nich, odpadami (uppz), a które przyczyniają się do ochrony, zachowania i poprawy zdrowia i dobrostanu ludzi, w tym poprzez ochronę zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt, produktów ubocznych i bezpieczeństwa żywności.*

Tym samym oczywistym jest, że omawiane ustawy, niezależnie od intencji projektodawcy, regulują kwestie weterynaryjne, a tym samym, celem dochowania standardów światowych, o których mowa w Kodeksie, winny być skonstruowane z poszanowaniem wymagań odnoszących się do legislacji weterynaryjnej.

OIE w Art. 3.4.4 wskazuje zasady tworzenia prawodawstwa weterynaryjnego, z którymi omawiane projekty ustaw są niezgodne.

Tworzenie ustawodawstwa weterynaryjnego

Ustawodawstwo weterynaryjne powinno:

1. być tworzone w sposób zapewniający jasne prawa, obowiązki i zobowiązania (tj. normatywnie);
2. być jednoznaczne i wykorzystywać jasną i spójną składnię i słownictwo;
3. być precyzyjne, dokładne i spójne w zakresie stosowanej terminologii;

4. być pozbawione definicji powodujących sprzeczność lub niejednoznaczność;
5. zawierać wyraźne stwierdzenia dotyczące jego zakresu i założeń;
6. przewidywać stosowanie kar i sankcji karnych i administracyjnych stosownie do sytuacji; oraz
7. przewidywać finansowanie niezbędne do wykonywania wszystkich czynności Właściwych organów; finansowanie należy zapewniać zgodnie z krajowym systemem finansowania

Art. 3.5.4.niniejszego rozdziału.

Niezbędne uprawnienia właściwego organu weterynaryjnego, jakie ustawodawstwo weterynaryjne musi mu zapewnić:

1. Niezbędne uprawnienia Właściwego organu

Ustawodawstwo weterynaryjne powinno również zapewniać, że:

- a. funkcjonariusze posiadają ustawowe uprawnienia do podejmowania interwencji, zgodnie z obowiązującymi ustawodawstwem i przepisami karnymi.
- b. podczas wykonywania uprawnień ustawowych funkcjonariusze są chronieni przed roszczeniami prawnymi i skutkami ataku fizycznego w związku z działaniami podejmowanymi w dobrej wierze;
- c. uprawnienia i funkcje funkcjonariuszy są wyraźnie wyszczególnione, co chroni prawa osób zainteresowanych i ogółu społeczeństwa przed nadużyciami tych uprawnień. Powyższe obejmuje odpowiednio ochronę poufności; oraz
- d. zapewnienie przepisami ustawy co najmniej następujących uprawnień:
 - i. wejście do budynków i pojazdów w celu przeprowadzenia kontroli;
 - ii. wgląd do dokumentów;
 - iii. pobieranie próbek;
 - iv. zatrzymanie zwierząt i towarów do momentu wydania decyzji o ich ostatecznym przeznaczeniu;
 - v. zajęcie zwierząt, produktów i artykułów spożywczych pochodzenia zwierzęcego;
 - vi. zawieszenie wykonywania przez kontrolowany obiekt jednej lub więcej

funkcji;

- vii. *tymczasowe, częściowe lub całkowite zamknięcie kontrolowanego obiektu; oraz*

zawieszenie lub cofnięcie pozwoleń lub koncesji

Art. 3.4.5 doprecyzowuje, jakie cechy musi posiadać właściwy organ (organ weterynaryjny)

Właściwe organy

Właściwe organy powinny posiadać zgodne z prawem upoważnienie, zdolność i organizację zapewniającą szybkie i spójne podejmowanie wszystkich działań związanych ze skutecznym reagowaniem na sytuacje nadzwyczajne związane ze zdrowiem i dobrostanem zwierząt.

Ustawodawstwo weterynaryjne powinno przewidywać maksymalnie skuteczną (tj. krótką i z wyraźnie zdefiniowanymi obowiązkami) hierarchię podległości. W tym celu należy wyraźnie określić obowiązki i uprawnienia Właściwych organów od szczebla centralnego do szczebla odpowiedzialnego za wdrożenie ustawodawstwa w terenie. W przypadku gdy w sprawy związane z ochroną środowiska, bezpieczeństwem żywności lub innymi aspektami zdrowia publicznego zaangażowany jest więcej niż jeden Właściwy organ, należy wdrożyć niezawodny system koordynacji i współpracy.

Reasumując powyższe cytaty należy wskazać, iż te cechy, są **immanentnymi cechami organu weterynaryjnego**, „który musi być umocowany prawnie w sposób zorganizowany i zapewniający skuteczność, aby zapewnić, że wszelkie niezbędne działania są podejmowane szybko i spójnie do skutecznej walki na rzecz zdrowia zwierząt, zdrowia publicznego i dobrostanu zwierząt”, którym aby zostać, należy posiadać prawo wykonywania zawodu lekarza weterynarii, i jest to norma uznawana przez cały świat, zaś nie uwzględnienie powyższego w omawianych projektach ustaw naraża Polskę na niemożliwe do oszacowania negatywne konsekwencje, w tym przede wszystkim w głównej mierze skierowane przeciwko polskim rolnikom i producentom żywności. Podkreślić bowiem należy, iż od 90 lat Inspekcja Weterynaryjna swoimi działaniami wzmacniała i ugruntowała pozycję polskiej żywności i bezpieczeństwa zdrowia publicznego na arenie międzynarodowej, zaś proponowane w projektach ustaw rozwiązania legislacyjne niezgodne z wytycznymi OIE dostarczą konkurencyjnym rynkom argumentów, umożliwiających poddanie w wątpliwość właściwego nadzoru nad zdrowiem publicznym.

W niniejszym rozdziale wskazane są również obszary prawodawstwa weterynaryjnego, do działań w których wskazany jest jako kompetentny właściwy organ weterynaryjny. Są to:

1. Zdrowie zwierząt
2. Laboratoria
3. Identyfikacja żywności i traceability

4. Materiał biologiczny
5. Pasze
6. Uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego
7. Dezynfekcja
8. Zapobieganie i zwalczanie chorób zwierząt i odzwierzęcych
9. Dobrostan zwierząt
10. Produkty lecznicze weterynaryjne
11. Cały Łańcuch produkcji żywności – „od pola do stołu” – art. 3.4.12
12. Procedury importu i eksportu, rzeczy wymienionych w pkt. 1-11 i ich weterynaryjna certyfikacja

W rozdziale 6.1 Kodeksu podkreślona jest fundamentalna rola Służb weterynaryjnych w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności i wskazane są zależności pomiędzy jakością kształcenia w zawodzie lekarza weterynarii a bezpieczeństwie żywności. W art. 6.1.2 wskazano, iż edukacja i doświadczenie lekarzy weterynarii, zarówno w zakresie zdrowia zwierząt (zoonozy) jak i elementów higieny żywności, powoduje, że są oni w sposób unikalny jako jedyni wyposażeni w kompetencje pozwalające odgrywać kluczową (centralną) rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności, w szczególności produktów pochodzenia zwierzęcego (...). W wielu krajach rola Służb weterynaryjnych została rozszerzona na późniejsze etapy produkcji żywności (tzw. łańcuch od pola do stołu).

W niniejszym rozdziale wskazano również, iż w celu optymalizacji funkcjonowania Służb weterynaryjnych w obszarze bezpieczeństwa żywności ważnym jest, aby kształcenie i szkolenie lekarzy weterynarii spełniało określone w Kodeksie wysokie standardy, jak również aby istniały krajowe programy bieżącego i wszechstronnego rozwoju zawodowego lekarzy weterynarii. Struktury Służby weterynaryjnej powinny być zgodne z podstawowymi zasadami OIE jakości podanych w rozdziale 3.1. Powinien też być w sposób przejrzysty i dobrze udokumentowany przydział obowiązków i dowodzenia w ramach Służb weterynaryjnych. Właściwy organ krajowy (weterynaryjny) powinien zapewnić odpowiednie, w celu opracowania i wdrożenia koniecznych zasad i standardów, otoczenie instytucjonalne, pozwalające Służbom weterynaryjnym wykonywać swoje zadania w sposób zrównoważony oraz powinien zapewnić odpowiednie zasoby dla nich w celu należytego wykonywania zadań z zakresu bezpieczeństwa żywności. Podkreślono również, iż wyłącznie **właściwy organ weterynaryjny powinien ponosić odpowiedzialność za certyfikację świadectw zdrowia żywności w obrocie międzynarodowym na zgodność z międzynarodowymi standardami zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa żywności.** Niestety powyższych przymiotów omawiane projekty ustaw nie gwarantują i w tym zakresie są niezgodne z Kodeksem OIE.

Przyjmując za imperatyw definicje, wymagania oraz zakres legislacji weterynaryjnej opisany powyżej oraz wymogi minimalne mające oparcie w przepisach światowych i Unii Europejskiej, oczywistym jest, iż rozwiązania ujęte w omawianych projektach ustaw nie wskazujące, iż do spraw weterynaryjnym właściwym jest organ weterynaryjny, którym może być wyłącznie osoba posiadająca prawo wykonywania zawodu lekarza weterynarii są niezgodne z prawem międzynarodowym i wspólnotowym, a co za tym idzie są realnym zagrożeniem dla polskiej gospodarki i racji stanu.

Bezspornym wobec powyższego jest, iż projekty ustaw w zaproponowanym kształcie nie mogą być procedowane i jako takie zasługują na odrzucenie w całości. Tym samym odnośnie się do szczegółowych zapisów projektów ustaw jest zatem na tym etapie bezprzedmiotowe i niecelowe, gdyż nie dochowano warunków kardynalnych, jakie prawodawstwo weterynaryjne, w świetle przepisów polskich i światowych, spełniać powinno.

Mając na uwadze cały dotychczasowy dorobek organizacyjny i prawny Inspekcji Weterynaryjnej poparty ponad 90-letnim doświadczeniem, oraz potrzebę scalenia zadań i kompetencji inspekcji w obszarze bezpieczeństwa żywności, rozwiązaniem optymalnym będzie zrealizowanie tego zadania na bazie istniejącej Inspekcji Weterynaryjnej.

Za takim rozwiązaniem przemawiają następujące argumenty:

- minimalizuje się ryzyko utraty rynków zbytu dla polskiej żywności, która to dzięki działaniom Inspekcji Weterynaryjnej uznana została za bezpieczną i zdobyła rynki Europy i krajów trzecich;
- nienaruszony pozostałby cały dorobek organizacyjny i prawny w zakresie reagowania w sytuacjach kryzysowych, szczególnie w zakresie zwalczania chorób zakaźnych zwierząt określony i zawarty w planach gotowości zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, które to zostały przyjęte i zaakceptowane przez Komisję UE jako dokumenty wiążące dla Inspekcji Weterynaryjnej;
- Inspekcja Weterynaryjna jako jedyna posiada struktury organów decyzyjnych we wszystkich powiatach.

Jednakże celem dochowania waloru konstruktywnej krytyki, Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjne czuje się w obowiązku, aby odnieść się do pozostałych zapisów:

1. Analizując projekt ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności już na samym wstępie należy się odnieść do tytułu ustawy – należy stwierdzić, że nazwa odnosząca się wyłącznie do bezpieczeństwa żywności stanowi zaprzeczenie jej treści. Tytuł aktu prawa powszechnie obowiązującego dokładnie określa jakiej sfery życia społecznego, bądź gospodarczego dotyczy cały akt prawny. Zaproponowany tytuł ustawy – nie spełnia tej reguły, to też powinien brzmieć Państwowa Inspekcja Weterynarii i Żywności.
2. Zgodnie z projektem ustawy głównym jej deklarowanym celem jest zwiększenie

poziomu bezpieczeństwa żywności. Cel ten ma być zrealizowany przede wszystkim poprzez rezygnację z praktycznie jakichkolwiek wymogów odnośnie kwalifikacji osób zatrudnianych w Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności. W chwili obecnej, w zakresie kwalifikacji merytorycznych, wymaga się:

a) w odniesieniu do Inspekcji Weterynaryjnej:

- Główny Lekarz Weterynarii obok innych wymogów winien posiadać 7-letni staż pracy w administracji publicznej w zakresie realizacji zadań związanych z weterynarią oraz posiadać tytuł specjalisty z epizootiologii i administracji weterynaryjnej lub higieny zwierząt rzeźnych i żywności pochodzenia zwierzęcego;

- w odniesieniu do wojewódzkich, powiatowych i granicznych lekarzy weterynarii w zakresie kwalifikacji wymaga się posiadania 5-letniego stażu pracy w administracji publicznej w zakresie realizacji zadań związanych z weterynarią – w przypadku wojewódzkiego lekarza weterynarii i jego zastępcy, lub 3-letniego stażu pracy w administracji publicznej w zakresie realizacji zadań związanych z weterynarią – w przypadku powiatowego i granicznego lekarza weterynarii i ich zastępców, a ponadto w każdym z powyższych przypadków posiadania tytułu specjalisty z epizootiologii i administracji weterynaryjnej lub higieny zwierząt rzeźnych i żywności pochodzenia zwierzęcego,

b) w odniesieniu do Państwowej Inspekcji Sanitarnej:

- Państwowym Inspektorem Sanitarnym może być osoba, która jest lekarzem i uzyskała specjalizację przewidzianą w wykazie specjalizacji określonym na podstawie art. 8 ust. 7 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub osoba, która posiada tytuł zawodowy magistra i uzyskała dodatkowe kwalifikacje mające zastosowanie w realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej, określone, w drodze rozporządzenia, przez ministra właściwego do spraw zdrowia przy uwzględnieniu zadań i zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej (rozporządzenie określa 53 merytorycznie uzasadnione dziedziny, w której należy posiadać specjalizację ewentualnie studia podyplomowe lub doktoranckie),

c) w odniesieniu do Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa:

- Główny Inspektor obok innych wymogów powinien posiadać wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości Głównego Inspektora;

- Wojewódzkim inspektorem i jego zastępcą może być osoba, która posiada wyższe wykształcenie rolnicze oraz co najmniej 2-letni staż pracy;

- Państwowym inspektorem może być osoba, która m. in. ukończyła studia wyższe na kierunku rolnictwo, ogrodnictwo lub kierunku pokrewnym oraz zdała egzamin przed komisją powołaną przez Głównego Inspektora z zakresu znajomości przepisów dotyczących spraw ochrony roślin i nasiennictwa, potwierdzony zaświadczeniem,

d) w odniesieniu do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych aktualnie obowiązujące przepisy przewidują, iż Główny Inspektor winien posiadać wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do jego właściwości. Ponadto w przypadku gdy organy tejże Inspekcji chciałyby upoważnić pracowników Inspekcji do załatwiania spraw w ich imieniu, w tym do wydawania decyzji administracyjnych, co jest praktyką powszechną, pracownik taki musi m.in. posiadać kwalifikacje potwierdzone co 5 lat zdaniem egzaminu z zakresu towaroznawstwa i obowiązujących przepisów o jakości handlowej przed komisją kwalifikacyjną,

e) w odniesieniu do Inspekcji Handlowej co prawda ustawodawca nie sformułował wymogów dotyczących samych pracowników Inspekcji Handlowej ale wskazał, iż swoje zadania wykonują przy pomocy rzeczoznawców wpisanych uprzednio na listę prowadzoną przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej, posiadających teoretyczne i praktyczne wiadomości w dziedzinie, w której wykonuje działalność rzeczoznawcy potwierdzone dokumentami, w tym w szczególności: świadectwami lub dyplomami właściwych szkół, w tym szkół wyższych, opiniami właściwych branżowo stowarzyszeń albo organizacji zawodowych. Co więcej w wpis na listę rzeczoznawców mogą ubiegać się w szczególności rzeczoznawcy rekomendowani przez właściwe szkoły wyższe, instytuty, jednostki badawczo-rozwojowe, stowarzyszenia naukowe i naukowo-techniczne lub organizacje zawodowe, co tylko podkreśla dbałość o ich fachowość,

f) w odniesieniu do Inspekcji Ochrony Środowiska ustawodawca w sposób bardzo ogólny, ale jednak wskazał, iż zarówno Główny Inspektor Ochrony Środowiska jak i wojewódzki inspektor ochrony środowiska winien posiadać wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących do właściwości odpowiednio Głównego lub wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Natomiast zgodnie z proponowanymi zmianami jedynie w odniesieniu do czynności, które powiatowy inspektor może powierzyć do wykonania lekarzom weterynarii niebędącym pracownikami danego Inspektoratu – ujętych w art. 16 ustawy *o nadzorze weterynaryjnym* (takie miano po zmianach ma nosić obecna ustawa *o Inspekcji Weterynaryjnej*) – został przewidziany wymóg poświadczania posiadanych kwalifikacji w postaci ważnego na czas planowanego wyznaczenia potwierdzenia posiadania kwalifikacji wystawionego przez powiatowego inspektora lub dokumentu poświadczającego uzyskanie zgodnego z zakresem czynności mających być przedmiotem wyznaczenia tytułu specjalisty. W przypadku gdy takich dokumentów brak, powiatowy inspektor ma przeprowadzać badanie kwalifikacji danego lekarza weterynarii. Ponadto warto zauważyć, iż badanie kwalifikacji lekarzy weterynarii ubiegających się o wyznaczenie do wykonywania określonych czynności ma być przeprowadzane przez powiatowego inspektora, który sam obowiązany jest jedynie posiadać tytuł zawodowy magistra lub równorzędny w jakiegokolwiek dziedzinie. Przekaz wypływający z omawianego projektu ustawy o Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności oraz przepisów ją wprowadzających jest jeden – do dbania o należyłą jakość

i bezpieczeństwo żywności nie są potrzebne żadne kwalifikacje merytoryczne, zwłaszcza w odniesieniu do stanowisk kierowniczych.

Proponowane rozwiązania dziwią tym bardziej, że sami autorzy projektu w uzasadnieniu do niego wskazują, iż „działania podejmowane przez inspekcję, np. w zakresie ochrony zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego wymagają często natychmiastowego podejmowania decyzji, sprawnej koordynacji i zapewnienia szybkiego wykonania wydawanych poleceń, a także szybkiego reagowania na zagrożenia. Ponadto część zadań takich jak np. zapobieganie i zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt i roślin czy prowadzenie monitoringu pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w środkach spożywczych są zadaniami o charakterze ogólnopaństwowym, przekraczającym obszar jednego województwa.” Trudno sobie wyobrazić, w jaki sposób nowo utworzona Inspekcja, w której całkowicie pominięto kwalifikacje, jakie musieliby spełni kandydaci na stanowiska będące jednocześnie organami władzy publicznej, miałyby w sposób sprawny, wręcz „natychmiastowy”, podejmować decyzje czy szybko reagować na zagrożenia, o których, z racji braku fachowych kwalifikacji, częstokroć po prostu nie będą mieli wiedzy. Równie ciężko uwierzyć, iż wydawane przez takie organy decyzje administracyjne będą trafne i że przynajmniej w większości ostaną się w ewentualnym postępowaniu odwoławczym. Najbardziej martwi jednakże fakt, że jakichkolwiek wymagań pod względem posiadanych kwalifikacji fachowych nie stawia się przed „szeregowymi” inspektorami nowo tworzonej Inspekcji, którzy na co dzień dbać będą o należyta jakość i bezpieczeństwo żywności.

3. Kolejnym z założeń będących podstawą omawianego projektu ustawy jest skonsolidowanie działań kilku inspekcji, mające w efekcie zmniejszyć koszty funkcjonowania Inspekcji w ogóle, jak też w znaczny sposób odciążyć podmioty gospodarcze, w tym rolników, od konieczności przechodzenia kilku wizyt kontrolnych, które miałyby być zastąpione jedną niezwykle szeroką zakresowo kontrolą oszczędzając w ten sposób czas i środki. Projektodawca zdaje się jednakże nie dostrzegać jak absurdalnym jest założenie, że kontrolę z zakresu objętego w chwili obecnej działaniem czterech inspekcji: Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, a także część zadań dwóch kolejnych: Inspekcji Handlowej oraz Inspekcji Ochrony Środowiska będzie w stanie skutecznie i sprawnie przeprowadzić jedna osoba, będąca pracownikiem nowo utworzonej Inspekcji. Przy czym warto przypomnieć o tym, co wskazano już w pkt. 1 powyżej, osoba taka, zgodnie z omawianym projektem, nie będzie musiała posiadać żadnych kwalifikacji merytorycznych. W praktyce proponowane rozwiązania oznaczają, iż kontrole będą musiały być przeprowadzane przez całe zespoły kontrolne, w których skład, zakładając, iż kontrole te miałyby nieść ze sobą jakiegokolwiek

znaczenia dla jakości i bezpieczeństwa żywności, winny wchodzić osoby zatrudniane w ramach wszystkich wymienionych wyżej inspekcji. To zaś skutkować będzie brakiem jakichkolwiek oszczędności oraz większą niż dotychczas uciążliwością przeprowadzanych kontroli, zwłaszcza dla małych podmiotów w tym szczególności rolników, którzy zmuszeni będą „gościć” kilku pracowników merytorycznych, każdy z innego zakresu, w jednym czasie, przy czym należy pamiętać, iż kontrola powinna być przeprowadzana w obecności kierownika podmiotu kierowanego lub osoby przez niego wyznaczonej co, zwłaszcza w odniesieniu do niewielkich podmiotów, w rzeczywistości wyklucza możliwość jednoczesnego prowadzenia kontroli przez cały zespół kontrolny.

Duże wątpliwości budzą również zapowiedzi, iż skutkiem powołania Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności będzie w przyszłości likwidacja „zbędnych stanowisk pracy”, oszczędności budżetowe oraz zwiększenie realnej możliwości „sprawnego planowania budżetu, dysponowania pieniędzmi, pracownikami i sprzętem Inspekcji”. Jak wskazano wyżej, są to założenia praktycznie niemożliwe do zrealizowania z uwagi na zakres wiedzy niezbędnej do realizowania całości zadań nowej Inspekcji. Co więcej, poważne zastrzeżenia mieć można również do planowanego sposobu „przejęcia” fachowych pracowników obecnie działających inspekcji przez nowy twór. Zgodnie z art. 47 ust. 5 i następne projektu ustawy *przepisy wprowadzające ustawę o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności* pracownikom inspekcji oraz niektórym pracownikom Inspekcji Handlowej i Inspekcji Ochrony Środowiska do dnia 31 października 2017 r. miałyby zostać złożona na piśmie propozycja zatrudnienia na jednym ze szczebli nowej Inspekcji, do której dany pracownik musiałby ustosunkować się w przeciągu 30 dni. W przypadku odmowy dotychczasowy stosunek pracy wygaszałby z dniem 1 stycznia 2018 r. W przypadku wyrażenia zgody dany pracownik zachowałby dotychczasowe warunki zatrudnienia przez okres trzech miesięcy licząc od 1 stycznia 2018 r. W tym samym okresie nowy pracodawca miałby mu zaproponować, po raz kolejny, nowe warunki pracy i płacy. Mechanizm ten z jednej strony rodzi pytania, czy nie dochodzi w tym przypadku do naruszenia nabytych praw pracowniczych, m.in. prawa do trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, a z drugiej nie daje przejmowanym pracownikom żadnej gwarancji, iż proponowane im nowe warunki zatrudnienia będą chociażby zbliżone do tych aktualnie im przysługujących. Niewątpliwie jednak da to jednak możliwość nowej Inspekcji do pozbycia się całego szeregu niechcianych pracowników bez konieczności podawania jakiegokolwiek uzasadnienia – wystarczy zaoferować oczywiście niekorzystne nowe warunki pracy i płacy. Najbardziej prawdopodobny skutek proponowanych rozwiązań to nie oszczędności a odpływ najbardziej doświadczonej kadry i, co za tym idzie, obniżenie poziomu jakości i bezpieczeństwa żywności.

4. Proponowane rozwiązania budzą uzasadnione wątpliwości również pod kątem ich zgodności z prawem Unii Europejskiej. Bardzo ważnym aktem prawnym dotyczącym

zadań, które miałyby być wypełniane przez Państwową Inspekcję Bezpieczeństwa Żywności, jest już przyjęte i aktualnie oczekujące na wejście w życie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie *przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniające i uchylające niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt ("Prawo o zdrowiu zwierząt")* (Dz. U. UE. L. z 2016 r. nr 84 str. 1). Wyraźnie podkreśla ono rolę lekarzy w procesie dbania o zdrowie i dobrostan zwierząt co w sposób oczywisty przekłada się na jakość i bezpieczeństwo żywności. W motywie 46 wzmiankowanego rozporządzenia czytamy: „Lekarze weterynarii i specjaliści ds. zdrowia zwierząt wodnych odgrywają kluczową rolę we wszystkich kwestiach związanych z zarządzaniem zdrowiem zwierząt”, art. 25 stanowi, iż kontrole stanu zdrowia zwierząt w zakładach winny być przeprowadzane przez lekarzy weterynarii, z kolei art. 149 czy 216 wskazuje na kluczową rolę urzędowych lekarzy weterynarii w zakresie certyfikacji zdrowia zwierząt. Podobnie rolę urzędowego lekarza weterynarii określa Dyrektywa Rady 96/93/WE z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie *certyfikacji zwierząt i produktów zwierzęcych* (Dz. U. UE. L. z 1997 r. Nr 13 str. 28). To samo dotyczy aktu regulującego kwestie przeprowadzania kontroli. Jest to rozporządzenie (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. *ustanawiające szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi* (Dz. U. UE. L. 2004 r. nr 139 str. 206 z późn. zm.), gdzie chociażby w art. 4 ust. 7 to urzędowy lekarz weterynarii wskazany jest jako właściwy do przeprowadzania audytów w zakresie dobrej praktyki higienicznej i procedur opartych na analizie zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP) rzeźni, zakładów przetwórstwa dziczyzny oraz zakładów rozbioru mięsa, wprowadzających świeże mięso do obrotu, a w art. 5 wskazano m.in., iż urzędowy lekarz weterynarii wykonuje zadania w zakresie inspekcji w rzeźniach, w zakładach przetwórstwa dziczyzny oraz w zakładach rozbioru mięsa, wprowadzających mięso świeże do obrotu. Należy zresztą pamiętać, iż załącznik nr 1 do rozporządzenia (WE) nr 854/2004 zawiera szczegółowy i obszerny opis zadań urzędowego lekarza weterynarii. Ponadto niezwykle zaawansowane są w chwili obecnej prace nad rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie *kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin, materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, rozporządzenia (UE) nr 1151/2012, [...] /2013 oraz dyrektywy 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE, 2008/120/WE i 2009/128/WE (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych)* (COM (2013) 265). Jeszcze wydatniej kładzie ono nacisk na udział urzędowego lekarza weterynarii w przeprowadzanych kontrolach urzędowych, chociażby art. 15 tego rozporządzenia stanowi, iż w odniesieniu do produkcji mięsa kontrola urzędowa obejmuje weryfikację zdrowia i dobrostanu zwierząt przed ubojem przeprowadzaną przez urzędowego lekarza weterynarii lub na jego odpowiedzialność oraz przeprowadzane przez urzędowego lekarza weterynarii lub na jego

odpowiedzialność kontrole urzędowe w rzeźniach, zakładach rozbioru i zakładach przetwórstwa dziczyzny, w celu zweryfikowania zgodności z wymogami mającymi zastosowanie do higieny produkcji mięsa, obecności pozostałości weterynaryjnych produktów leczniczych w produktach pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi, postępowania z produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego i materiałów szczególnego ryzyka i ich usuwania czy zdrowia i dobrostanu zwierząt. Podobnie stanowi art. 47 odnośnie kontroli urzędowych w punktach kontroli granicznej – w przypadku, w którym takie kontrole dotyczą zwierząt, powinny one być prowadzone przez urzędowego lekarza weterynarii lub pod jego nadzorem. Co więcej, zgodnie z art. 53 w przypadku przesyłek zwierząt nie tylko kontrole ale i wszelkie decyzje są podejmowane przez urzędowego lekarza weterynarii lub pod jego nadzorem. Oprócz powyższego pozostaje jeszcze przecież rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1375 z dnia 10 sierpnia 2015 r. *ustanawiające szczególne przepisy dotyczące urzędowych kontroli w odniesieniu do włośni (Trichinella) w mięsie* (Dz. U. UE. L. z 2015 r. nr 212 str. 7), które też powierza istotne kompetencje urzędowym lekarzom weterynarii.

Co wyraźnie widać prawo Unii Europejskiej bardzo mocno akcentuje udział i znaczenie lekarzy weterynarii w tym zwłaszcza lekarzy urzędowych w procesie nadzoru nad jakością i bezpieczeństwem żywności, a zmiany w nim zachodzące jeszcze tą rolę wzmacniają.

5. Brak jakiegokolwiek merytorycznego czy też racjonalnego uzasadnienia dla niezwykle istotnych zmian obejmujące reformę bazy laboratoryjnej. Obecnie działające specjalistyczne akredytowane laboratoria badające wszystkie niezbędne parametry bezpieczeństwa żywności i wody zatrudniają wysoce wykwalifikowany personel, a inwestycje pochodzące ze środków unijnych jak i źródeł krajowych poczynione w organizację, specjalizację, wyposażenie, rozwój i akredytację laboratoriów sprawiły, iż w przeważającej części działają one na niezwykle wysokim poziomie. Co więcej, autor projektu zdaje się nie dostrzegać wyjątkowego umiejscowienia i roli laboratoriów referencyjnych. Są to laboratoria, do posiadania których obowiązany jest każdy kraj członkowski. Dla przykładu, w oparciu o art. 14 dyrektywy Rady 96/23/WE z dnia 29 kwietnia 1996 r. *w sprawie środków monitorowania niektórych substancji i ich pozostałości u żywych zwierząt i w produktach pochodzenia zwierzęcego oraz uchylająca dyrektywy 85/358/EWG i 86/469/EWG oraz decyzje 89/187/EWG i 91/664/EWG* (Dz. U. UE. L. 1996 nr 125 str. 10 z późn. zm) na mocy decyzji Komisji z dnia 3 września 1998 r. Ustanawiającej wykaz krajowych laboratoriów referencyjnych wykrywających pozostałości (Dz. U. UE. L. z 1998 r. nr 251 str. 39 z późn. zm.) w Polsce takim laboratorium, w zakresie, o którym traktuje powołana wyżej Dyrektywa, jest Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach w odniesieniu do wszystkich grup pozostałości. Jak wynika z projektu ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa

Żywności, laboratoria referencyjne mają sprawować nadzór nad jakością badań wykonywanych w innego rodzaju laboratoriach. O czym autor projektu zdaje się zapominać to fakt, iż każde laboratorium referencyjne wykonuje również badania komercyjne, a w takim wypadku winno nadzorować nie tylko samo siebie, ale także, co budzi poważne wątpliwości, swoją konkurencję. Wątpliwości pojawiają się również w odniesieniu do przewidzianej w art. 4 ust. 3 i 4 projektu ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności możliwości powierzania wykonywania określonych badań laboratoriom niebędącym laboratoriami Inspekcji, czy to z uwagi na nieprzewodzenie przez laboratoria Inspekcji danych badań, czy też nawet ze względów czysto organizacyjnych i finansowych. Projekt ustawy nie określa kryteriów doboru tych zewnętrznych laboratoriów, a każdy przypadek „wyprowadzenia” badań poza Inspekcję może rodzić pytania o ich bezstronność i rzetelność. Podobnie trudno znaleźć uzasadnienie dla utworzenia Narodowej Rady Naukowej Bezpieczeństwa Żywności. Instytucja ta, zupełnie niepotrzebnie i na dodatek bez żadnej mocy sprawczej, dublować będzie Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), który na poziomie unijnym zajmuje się m.in. gromadzeniem danych naukowych oraz wydawaniem opinii na temat istniejących i pojawiających się zagrożeń związanych z żywnością, które to opinie następnie uwzględniane są w przepisach unijnych.

Jak widać z powyższego, projekt ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności oraz nierozzerwalnie związany z nim projekt ustawy *przepisy wprowadzające ustawę o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności* nie sposób uznać za udany, poprawiający poziom jakości i bezpieczeństwa żywności. Omawiany projekt w żaden sposób nie nawiązuje do świeżo opublikowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli informacji o wynikach kontroli działania organów administracji rządowej na rzecz bezpieczeństwa żywności. Jako główny problem aktualnie działającego systemu wskazany został nadzór nad ubojem gospodarczym zwierząt i handlem produktami pochodzącymi z tego uboju na rynku krajowym, a także utylizacją powstających tak odpadów szczególnego ryzyka oraz braku właściwej komunikacji pomiędzy Państwową Inspekcją Sanitarną a Inspekcją Weterynaryjną. Działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na rzecz bezpieczeństwa żywności określone są tam jako „niespójne, fragmentaryczne i tylko doraźnie łagodziły skutki nieprawidłowości stwierdzanych przez Inspekcję Weterynaryjną. Nie wprowadzono skutecznych systemowych mechanizmów nadzoru m.in. nad sprzedażą targowiskową, ograniczających ryzyko wprowadzania do obrotu produktów pochodzenia zwierzęcego bez kontroli sanitarno-weterynaryjnej. **Przepisy dotyczące uboju zwierząt na użytek własny nie naruszają wprawdzie przepisów prawa unijnego, jednak utrudniają Inspekcji Weterynaryjnej skuteczną kontrolę.** W przypadku pozyskiwania mięsa na własny użytek, nie wykluczają metody badania mięsa świń i dzików niezapewniającej pełnej wykrywalności włośni, stanowiących zagrożenie dla zdrowia konsumentów.” Dodatkowo wskazano, iż „rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny nie

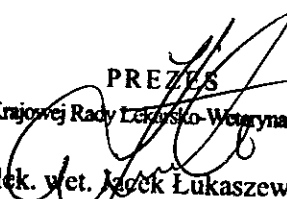
sprzyjało prawidłowemu sprawowaniu tego nadzoru”, a „**takie lekceważenie zasad bezpieczeństwa produkcji żywności stwarza zagrożenie zdrowia, a nawet życia konsumentów.**” Dlatego też głównym wnioskiem Najwyższej Izby Kontroli po przeprowadzonej kontroli jest wniosek do Prezesa Rady Ministrów o koordynowanie prac w zakresie projektowanych zmian organizacyjnych Inspekcji działających w obszarze bezpieczeństwa i jakości żywności, na rzecz powołania skonsolidowanej Inspekcji posiadającej uprawnienia do kontroli prewencyjnej, **podlegającej Prezesowi Rady Ministrów.** Propozycje zmian zawartych w projekcie ustawy o Państwowej Inspekcji Bezpieczeństwa Żywności na te problemy nie odpowiadają, pozostawiają one nowo tworzoną Inspekcję pod pieczęją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a więc podmiotu, który miałby jednocześnie wspierać producentów żywności i ich kontrolować, nie uwzględniają również żadnych nowych rozwiązań sposobu sprawowania nadzoru nad ubojem gospodarczym zwierząt i handlem produktami pochodzącymi z tego uboju na rynku krajowym, a także utylizacją powstających tak odpadów szczególnego ryzyka. Jakość i bezpieczeństwo żywności ma ulec poprawie głównie poprzez rezygnację ze stawiania przed pracownikami i organami Inspekcji wymogu posiadania jakichkolwiek kwalifikacji merytorycznych oraz jak największe zmarginalizowanie udziału lekarzy weterynarii w procesie nadzoru nad jakością i bezpieczeństwem żywności to jest przyjęcie rozwiązań wysoce wątpliwych pod względem ich zgodności z aktualnie obowiązującym prawem Unii Europejskiej i idących pod prąd zmianom w tym prawie zachodzącym.

Wszystko to powoduje, że proponowana reforma odniesie skutek przeciwny do zamierzonego i odbije się negatywnie na jakości i bezpieczeństwie polskiej żywności, co następnie przełoży się na pogorszenie kondycji polskich producentów żywności i utratę przez nich rynków zbytu krajów członkowskich Unii europejskiej i państw trzecich gdzie do tej pory polska żywność, głównie dzięki działaniom Inspekcji Weterynaryjnej uznawana była za bezpieczną i zdrową.

Krajowa Rada Lekarsko Weterynaryjna, widząc zagrożenia dla zdrowia publicznego wynikające z proponowanej przez resort rolnictwa reformy, kierując się racją stanu, czuje się w obowiązku poinformować zarówno decydentów jak i społeczeństwo o realnym zagrożeniu dla polskiej gospodarki płynącym z ułomnych projektów ustaw regulujących obszar prawny prawodawstwa weterynaryjnego, na podstawie którego przez ostatnie 90 lat działała Inspekcja Weterynaryjna, która za zaszczyt poczytuje sobie przyczynienie się do wzrostu pozycji polskiej żywności i bezpieczeństwa zdrowia publicznego regulowanego prawem weterynaryjnym na arenie międzynarodowej. Żadna inna gałąź gospodarki nie ma tak liczącego się wpływu na wzrost PKB jak sektor rolno-spożywczy, zaś prawo weterynaryjne to ¼ wszystkich aktów prawa na poziomie Prawa Wspólnoty Europejskiej, które jest realizowane na terenie kraju w sposób doskonały, czego obiektywnym dowodem są wyniki misji FVO(Food Veterinary Office), która w latach 2004-2016 w 90 % misji dotyczących spraw żywności i bezpieczeństwa zdrowia publicznego w Polsce kontrolowała właściwą za wykonanie prawa weterynaryjnego służbę weterynaryjną na terenie kraju – Inspekcję Weterynaryjną. Powyższe fakty i liczby w sposób jednoznaczny zobowiązują do roztropnego i racjonalnego podejścia do zmian prawa weterynaryjnego tak,

aby zmieniając organizację służb weterynaryjnych nie stracić tego, czego beneficjentem jest cały naród – wzrostu gospodarczego, bezpieczeństwa zdrowia publicznego oraz zdrowej i taniej polskiej żywności. Z tych też względów Krajowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna przedstawi w najbliższym czasie własny, merytoryczny projekt ustawy w tej sprawie.

SEKRETARZ
Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej

lek. wet. Danuta Patwicka-Stefanko

PREZES
Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej

lek. wet. Jacek Łukaszewicz

2020
KAPPA KAPPA KAPPA
KAPPA KAPPA KAPPA
KAPPA KAPPA KAPPA

2020
KAPPA KAPPA KAPPA
KAPPA KAPPA KAPPA
KAPPA KAPPA KAPPA